

BURDUR YÖRESİ TÜRKÜLERİNDE FONETİK ÖZELLİKLER	PHONETIC FEATURES IN BURDUR REGION FOLK SONGS
ÖZET Türkü toplumun sözlü geleneğinde yaşayan, nesilden nesile ve yöreden yöreye değişen, zenginleşen ve ezgilerle söylenen halk şiiri türüdür. Türkülerde aşk, ayrılık, inanç, gurbet, sıla gibi insana dair konular işlenir. Burdur, Teke yöresinde yer alan ve yörenin kültürel özelliklerini taşıyan bir ildir. Türküler yıllarca yörede söylenerek kuşaktan kuşağa taşınmıştır. Yöredeki türküler, bölgenin ağız özelliklerini taşımaktadır. Anadolu ağızları Türkçenin dinamik yapısının en net örnekleridir. Her bir ağız kendi yöresinin kültürünü, tarihini, sosyal yapısını dil aracılığıyla günümüze taşır. Burdur, ağız özellikleriyle de bu zenginliği taşımaktadır. Yöresel konuşma biçimlerine sahip türkülerde ağız özelliklerini bulmak mümkündür. Dolayısıyla bu çalışmada Burdur türkülerindeki ses olayları incelenmiştir. Türküler Standart Türkiye Türkçesinin yanında yörenin tipik ağız özelliklerini barındırır. Yapılan incelemede ses bilgisindeki bulgular Burdur ağızlarıyla benzer niteliklere sahiptir. Ünlü uyumlarının standart dile göre ileri seviyede olması, hece düşmesinin pek çok kelimede gerçekleşmesi en çok görülen ses hadiseleridir. <i>İliman</i>, <i>Urum</i>, <i>ölüzger</i>, <i>ıraf</i> gibi alıntı kelimelerinin başındaki ünlülerin türemesi Anadolu ağızlarında da görülen tipik ünlü türemeleridir. Ünsüz değişiminde kelime önünde <i>g</i>, <i>ğ</i> < <i>k</i> ötümlüleşmesi en karakteristik kullanımdır. 37 kelimede bu değişim saptanmıştır. Eskicil <i>gey-</i>, <i>en-</i>, <i>yörüş</i>, <i>eyyi</i> ~ <i>eyi</i> kelimelerinin varlığı bu metinlerin dil çalışmalarına kaynaklık ettiğini göstermektedir. Anahtar kelimeler: ağız, türkü, Burdur, fonetik	ABSTRACT Folk songs are a type of folk poetry that lives on in the oral tradition of society, changing and enriching from generation to generation and region to region, and sung with melodies. Burdur is a province located in the Teke region and carries the cultural characteristics of the region. The folk songs in the region carry the dialect characteristics of the region. Burdur also carries this richness with its dialect characteristics. It is possible to find dialectal characteristics in folk songs that incorporate regional speech forms. Therefore, this study examined sound events in Burdur folk songs. The most common sound events are that the vowel harmony is at an advanced level compared to the standard language, and syllable drops occur in many words. The derivation of vowels at the beginning of loanwords such as <i>iliman</i>, <i>Urum</i>, <i>ölüzger</i>, and <i>ıraf</i> is a typical vowel derivation seen in Anatolian dialects. In consonant change, the most characteristic use is the negation of <i>g</i>, <i>ğ</i> < <i>k</i> in front of words. This change was detected in 37 words. The existence of words such as <i>eskicil gey-</i>, <i>en-</i>, <i>yörüş</i>, <i>eyyi</i> ~ <i>eyi</i> shows that these texts are sources for language studies. Keywords: dialect, folk song, Burdur, phonetic

* Dr. Öğr. Üyesi, Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Tefenni Meslek Yüksekokulu, Büro Hizmetleri ve Sekreterlik Bölümü, Burdur/Türkiye. E-posta: celaleryigit@mehmetakif.edu.tr / Asst. Prof. Dr., Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Tefenni Vocational School, Department of Office Services and Secretariat, Burdur/Türkiye. E-mail: celaleryigit@mehmetakif.edu.tr

Giriş

Toplumun ruhsal durumunu, sevincini, üzüntüsünü, felsefesini, inancını, yaşadığı olayları yansıtan, hece ölçüsüyle ve bir veya dört dizeli bağlamalara çoğu kez bağlantıların getirilmesiyle söylenen, şiir biçiminde ve ezgili anonim ürünlere türkü denir (Kaya, 2004, s. 148). Anadolu'da yüzyıllar boyu yaşayan türkü kültürünün kaynağı yapı ve ezgi yönüyle Orta Asya'dır. Orta Asya'dan Anadolu'ya göç eden Türkler sahip olduğu değerleri türkülerine katarak Anadolu'ya taşımışlardır.

Türkülerin eşsiz ve olağanüstü anlatım gücü vardır. Onlar bir duygu ve isteği vermek için yapaylığa başvurmaz. Her türlü duygu ve düşünceyi en kısa ve anlamlı bir şekilde aktarır. Dilleri sadedir. Türküler içeriğinde kahramanlık, özlem, aşk gibi konuları barındırır. Ortaya çıktığı yörenin ağız özelliklerini, söz varlığını yansıtır.

Türküler ilk olarak halk ozanları ve âşıkların oluşturmasıyla ortaya çıkar. Ağızdan ağza dolaşmaya başladığı zaman toplumun ortak malı olur. Türkü toplumun arasına yayıldıktan sonra ilk söylendiği gibi kalmaz. Giderek yayıldığı yerlerin duygularını, seslerini alır. Toplumun istediği gibi değişip gelişir. Bir türkünün zamanla varyantları oluşur. Kimi bir şeyler ekler kimi bir şeyler çıkarır. Söz ve ezgi değişir. Bunu değiştirip geliştiren şahıslar birbirlerinden etkilendiği için türküler kişisel olmaktan çıkarak artık şairin eseri değil toplumun eseri hâline gelir (Güney, 1959, s. 11). Toplumun eseri olan bu türküler kimi zaman tanınmayacak hâle gelir. Bu değişimler bir kısım yörenin karakterini alarak farklı rivayetlerin doğmasına neden olur. Türküdeki mekân, kişi isimleri yerlerini yenilerine bırakır. Zamanla sanat yönünden müzik ve sözü daha iyi olan yayılır, diğeri ya unutulur ya da dar bir çerçevede kalmaya devam eder. Bu değişme ve yayılmalarda seyyah halk şairleri etkilidir. Türküleri pek çok yere götürürler (Pehlivan, 1983, s. 13).

Anadolu'da icra edilen bu türkü geleneğinin önemli noktalarından biri de Teke yöresidir. Tarihî geçmişi, coğrafi yapısı ve folklorik özellikleri ile Anadolu kültüründe tartışılmaz bir yeri vardır. Teke yöresi kültürünün de en fazla yaşatıldığı ve görüldüğü yer ise Burdur ilidir. Yöre insanları atalarından ve çevresinden öğrendiği müziği, halk oyunları, hikâyeleri sonraki nesle aktarmışlardır. Günümüzde de varlığını hissettiren bu etkileşim Burdur'u Teke yöresinin kültür merkezi hâline getirmiştir. Bu durum düğünlerde, nişanlarda, yayla festivallerinde, asker eğlencelerinde yaşamaya devam etmektedir (Alyıldız, 2016, s. 3). Teke türküleri yörenin düğünlerinde söylenir. Yöre sanatçıları cura, sipsi, üç telli saz gibi yöreye has çalgılarıyla zeybek oyunlarını, oyun havalarını ilçelerde ve köylerde icra ederler (Erkan, 2012, s. 111).

Anadolu ağızları, Türkçenin bölgesel ve mahallî farklarını gösteren küçük kollarıdır. Bunlar ses, şekil, söz varlığı açısından yöreden yöreye, köyden köye hatta mahalleden mahalleye değişir. Ağız çalışmaları tarihî ve çağdaş Türk dilleri için önemlidir. Yazılı ilk metinlerimizden Türk dilinin tarihî eserlerinin birçoğunda ağızlarla ilgili bilgi ve kaynak bulmak mümkündür. İlaveten ağızlar dilimizin yaşayan en canlı unsurlarıdır. Dilin yapısında taşıdığı özellikleri, yaşamı dönemince geçirdiği değişiklikleri ortaya çıkarma konusunda önemli malzemelere sahiptir.

Türkiye Türkçesi ağızları ses bilgisi özellikleri açısından zengin bir içeriğe sahiptir. Anadolu'nun çeşitli bölgelerde konuşulan ağızlar ses özellikleri yönüyle birbirinden farklı özelliklere sahiptir. Bu farklar genel olarak seslerin kullanımı, ünlü ve ünsüz uyumları, ses değişimleri gibi konuları kapsamaktadır.

Burdur yöresi zengin kültürel birikiminin yanında Anadolu ağızlarında da önemli bir yere sahiptir. Leyla Karahan, Burdur'u Batı Grubu Ağızları'nın I. Alt Grubu'nda göstermiştir (1996, s. 150-151). Yörede ağızlarla ilgili çalışmalar yapılmış ancak akademik anlamda birkaç eser dışında müstakil bir çalışma yapılmamıştır (Erbay, 2018; Eryiğit, 2022; Kavak, 2019; Yıldız, 2020). Burdur ve yöresi ağızlarının ses, şekil, söz varlığı yönüyle zengin bir birikime sahip olması, yöre türkülerinin de bölgenin ağız özelliklerini barındırmasından dolayı çalışmada Burdur türkülerindeki fonetik olaylar işlenmiştir.

Türkü metinleri TRT Türk Halk Müziği repertuvarında bulunan Burdur türkülerini ile Şule Çakır tarafından yapılan *Burdur Türküleri Üzerine Bir İnceleme* (2006) başlıklı yüksek lisans tezinden alınmıştır. İncelemede genel olarak repertuvarındaki özgün türkü metinleri kaynak olarak tercih edilmiştir. Bu metinlerde fonetik özellikler çokça bulunmaktadır. Çalışmada ünlü ve ünsüzlerle ilgili ses olayları tespit edilerek yörenin ağız özelliklerine katkı sunulması amaçlanmıştır.

1. Burdur Yöresi Türkülerinin Fonetik Çözümlemesi

1.1. Ünlü Düşmesi

Ünlü düşmesi kelime bünyesinde bulunan bir ünlünün çeşitli sebeplerle kaybolmasıdır. Vurgusuzluktan dolayı iç seslerde ünlü düşmesi çok yaygındır. Bu ses olayı dar ünlülerle beraber düz geniş ünlüler de görülebilmektedir (Coşkun, 2016, s. 44-45). Günlük konuşma dilinde de rastlanan ünlü düşmesinin yöre türkülerinde örnekleri şöyledir:

- ah suya *koyvermiyor* [< koyuvermiyor] (AKK)
- ahret* hakkın helal eyle [< Ar. āhīret] (SER)
- çekin mayaları da *burdan* gidelim [< buradan] (ÇMB)
- gene *nerden* geliyor [< nereden] (GİG)
- gözleri irak *ilerde* [< ileride] (ÇÇK)
- içi pazar kıyısından karanfil *tozar* [< toz+u-ar-] (GUK)
- mayhoş molur *Azizye*'nin kirazı [< Ar. 'azīziyye] (İSY)
- penceresi parmaklı *Şerfem* [< Ar. Şerife] (GÇG)
- sallanıp* inmez misin yayla yolunda [< sal-ı+la-] (YAYY)
- sarardım* muma döndüm [< sarı+ar-] (PEK)
- sen orada ben *burda* [< burada] (ADE)
- senin *orda* duruşun aman aman [< orada] (PEK)

Standart Türkiye Türkçesinde (STT) son hecesi dar ünlülü olan iki veya daha çok heceli bir kelimeye bir ünlü eklenirse kelimenin sondan bir önceki hecesindeki dar ünlü, vurgusunun zayıflaması sebebiyle düşer (Coşkun, 2016, s. 45). Metinlerde bu tür düşme olayı görülmüştür:

- alnıma* vurdu boyası [< alın+ıma] (MDD)
- bağrım* ezik değil mi [< bağır+ım] (BBD)
- çirkinlerin *koyunda* sabah geç olur [< koyun+unda] (BATŞ)

göğsünde çapraz düğmeli [< göğüs+ünde] (DDM)

şu benim garip *gönlüm* [< gönül+üm] (ADE)

zeynebimin *boynu* uzun altınları dizim dizim [< boyun+u] (ZEY)

Kimi dizelerde özellikle yardımcı fiil ile yapılan birleşik kelimelerde kelimenin ünlüsünün düşürülerek ölçünün tamamlandığı örnekler bulunmaktadır:

ana baba var emme yar kokusu *başkolur* [< başka olur] (DDM)

deniz dibi *millolur* a canım kızlar şeker *dillolur* [< milli olur / dilli olur] (DİBÜ)

deniz içi *sazlolur* içi dolu *gazlolur* [< sazlı olur / gazlı olur] (DİBÜ)

gezilir mi *gönlolmadık* yar ilen [< gönlü olmadık] (GOGG)

gıraç tarla *daşlolur* [< daşlı olur] (BK)

goyu *molur* gabardıcın gölgesi [< mı olur] (GOGG)

güzel olan yürüşünden *bellolur* [< belli olur] (AYÇ)

köylü kızları *saçlolur* [< saçlı olur] (BK)

kuyu gibi *taşlolur* [< taşlı olur] (KDŞ)

muhtar *moldun* Kezban yenge [< mı oldun] (ŞGT)

öksüz gözü *yaşlolur* [< yaşlı olur] (KDŞ)

sen de benim gibi yardım *mayrıldın* [< mı ayrıldın] (SKS)

şimdiki zamanın kızları a canım *nazlolur, pozlolur* [< nazlı olur / pozlu olur] (DİBÜ)

Burdur yöresi türkülerinde bazı dizelerde yazı dilinden farklı olarak belirtme hâli ekinin kullanılmadığı örnekler görülmüştür. İyelik eklerinden sonra görülen bu ekin kullanımı Eski Anadolu Türkçesi metinlerinde de görülmektedir (Gülsevin, 2007, s. 34; Şahin, 2018, s. 51; Timurtaş, 2019, s. 70). 16 kelimedede mevcuttur:

açılan *güllerin* toptasaydın vaktında [< güllerin+i] (GSB)

ah geliver de yar *olduğun* bileyim aman [< olduğun+u] (YKY)

allı da *şemsiyem* açtım [< şemsiyem+i] (KYG)

allı *şalvarın* sürüyüp gelir [< şalvarın+ı] (YYY)

arzum aldım her güllerden sokuldum [< arzum+u] (AAMB)

çekmiş de *yavruların* suya götürür [< yavruların+ı] (ABD)

eğil dağlar eğil *sılam* göreyim [< sılam+ı] (ÇGE)

elimden aldılar *yarım* [< yarım+i] (MTT)

gelsin cerrah *yaralarım* bağlasın [< yaralarım+ı] (ÇKYD)

gız oğlanı görünce sallar *çevresin* atar [< çevresin+i] (DGGÇ)

iğde dalı *boynun* eğmiş Hakk'a yalvarı [< boynun+u] (EÖİD)

incilerim yem edeyim [< incilerim+i] (BTAÇ)

kız oğlanı görünce sallar *mendilin* atar [< mendilin+i] (ÇMB)

kızım gören oğlanlar [< kızım+ı] (ÇÇK)

kime arz edeyim *halim* [< hâlim+i] (MTT)

yar *saçların* savurma [< saçların+ı] (AK)

1.2. Ünlü Türemesi

Türkçenin yapısal özelliğiyle ilgili olarak kelime başında ve sonunda bulunamayan ünsüz veya ünsüz çiftleri vardır. Bu tür ünsüzlere sahip alıntı kelimeler Türkçeye uyarlanmaktadır. Bunun sonucu olarak ünlü türemesi meydana gelir. Bu ünlü türemesi söz başında ve ünsüz gruplarının arasında görülebilir (Atabay, Özel, Çam ve Pirali, 1978, s. 44). Metinlerde üç Türkçe, iki alıntı kelime ünlü türemesi meydana gelmiştir:

al kare *filim* saksılarda aman [< İng. film] (YKY)

bir yar sevdim *gencecik* [< genç+çık] (AGB)

gudureten çekilmiş kalem kaşı [< Ar. kudret] (OO)

kazıverin de kabrimi aman *daracık* [< dar+cık] (GEY)

yarım gitti gurbet ele gece gündüz *özülerim* [< öz+le-] (YOG)

Ön, iç ve son seslerde /r/, /l/, /ş/ ünsüzlerinin bulunduğu kelimelerde ünlü türemesi görülür. Türk dili kökenli kelimelerin ön seslerinde /l/, /r/ ünsüzleri bulunmadığından Anadolu ağızlarının çoğunda, bu ünsüzlerle başlayan yabancı kelimelerin ön seslerinde düz-dar bir ünlü türer (Gülsevin, 2002, s. 26). Yöre türkülerinde bu türemenin örnekleri tespit edilmiştir:

Amanın *ilimanım* top şeker [< Far. lîmûn] (AGB)

dermencesi aman *Urum* değil Ermeni [< Ar. rûm] (OBD)

esen *ölüzgerden* hile sezerim [< Far. rûzgār] (KOH)

ıraftaki siniler inim inim iniler [< Far. ref] (IEÇ)

sarılip öpmeli *ilimon* yar [< Far. lîmûn] (GÇGD)

Kelime sonunda alıntı bir kelime türeme hadisesi görülmüştür:

neyleyim dünyayı sonu olduktan sonra *gayrı* sevdiğim [< Ar. ġayr] (DDK)

1.3. Geçişme

Çoğu zaman bir arada kullanılan, biri son seste diğeri ön seste ünlü barındıran iki kelimenin ünlülerinin kaynaşarak tek sözcük hâline gelmesidir (Tuna, 1986, s. 43). Özellikle *et-*, *eyle-* yardımcı fiilleriyle yapılan birleşik fiillerde daha çok görülür. Metinlerde hem ölçünlü dilde hem de yöre ağzında kullanılan geçişme örnekleri bulunmaktadır:

altaylarda bir üç aylarda bir bana [< altı+ay] (YÜDB)

aman *yallah* Haymanalı [< ya+Allah] (EHOB)

ben *nasıl* dayanam [< ne+asıl] (KAD)

faydasız güzeli yandım *neylemeli* [< ne+eyle-] (EÖGG)

goyu molur *gabardıcın* gölgesi [< kaba+ardıç] (GOGG)

haydülen Gümüşlü'de cezvelerin kaynar ocakta [< haydi+ulan] (GCK)

netcen anayı bubayı [< ne+et-] (KDŞ)

oğlan *nişlesin* bildiğin işlesin [< ne+işle-] (EHOB)

1.4. Kaynaşma

Birlikte kullanılan ve birleşik kelime niteliğinde olan kelimelerden birincisi ünlüyle biten ve ikincisi ünlü veya ünsüzle başlayan kelimelerin yalnız konuşma sırasında kaynaşmış olan şekilleridir (Tuna, 1986, s. 43). *Hanım* kelimesiyle birleşen iki özel isimde bu ses olayı tespit edilmiştir:

Arifanımın yoluna [< Arife+Hanım] (GA)

a kızım a *Haççanım* [< Hatice+Hanım] (TGV)

1.5. Ünsüz Düşmesi

Seslerin birbirleriyle münasebetleri sırasında mevcut bir ünsüzün düştüğü görülür (Ergin, 1981, s. 51). Metinlerdeki kelimelerin iç ve son seslerinde ünsüz düşmesinin örnekleri görülmektedir. Hem Türkçe hem alıntı kelimelerde düşme hadisesi mevcuttur:

bi danem mor yemeni [< bir] (FAİ)

Gazamat da derler adıma [< Ar. 'Aḥmed] (GA)

hadi yavrum hoppala [< haydi] (BATŞ)

Alıntı iki kelimede birleşme sırasında ünsüz düşmesinin örnekleri bulunmaktadır. Bunlardan *zay'* kelimesi Arapça bir ünsüz sesbirim olan *ayn* sesinin düşmesiyle ortaya çıkar (Eker, 2007, s. 37):

ben bilmem *hapsanenin* yolunu [< Ar.+Far. ḥabs+ḥāne] (EES)

güzel seven yiğidin emekleri *zayolmaz* [< Ar. zay'] (GYE)

Eklerde de düşme hadisesi görülmüştür. Özellikle +clık isimden isim yapma ekinin getirilmesiyle meydana gelen /k/ ünsüz düşmesinin örnekleri bulunmaktadır:

hiç ardına bakmıyor *sevdiceği* yok gibi [< sev-dik-cek] (DDİ)

Safinaz'ın *yüreciği* gamlıdır [< yürek+çık] (SGB)

sakalı da yok *bıyıcığı* terledi [< bıyık+çık] (ABD)

ünledim pencereden *gıvracık* gelsin diye [< kıvrak+çık] (KÇY)

yapracığı suya değmiş [< yaprak+çık] (MTT)

Son seste geniş zaman ekinin düştüğü örnekler tespit edilmiştir:

halimden *bilme misin* [< bilmez misin] (IEÇ)

iğde dalı boynun eğmiş Hakk'a *yalvarı* [< yalvarır] (EÖİD)

öksüz olanları kimler *everi* [< everir] (EÖGG)

1.6. Ünsüz Türemesi

Kelimenin aslında bulunmayan bir ünsüzün ön, iç ve son ses olarak ortaya çıkması ünsüz türemesi olarak adlandırılır (Özkan, 2009, s. 175). Anadolu ağızlarında çok yaygın görülen ses olaylarından (İlhan, 2008, s. 349-368).

şu dağlar *maviş* durur [< Ar. mā'ī] (ADE)

Türkülerde ünsüz türemesi daha çok ikizleşme şeklinde görülür. Çeşitli sebeplerle kelimedeki bir ünsüzün iki kez söylenmesi ikizleşme olarak tarif edilir (Topaloğlu, 2019, s. 135). Ünsüz ikizleşmesinin görüldüğü örnekler şöyledir:

çatal çama *amman* gurşun attım [< Ar. emān] (ÇÇGA)

mor devenin gızgını döner döner *ıssırır* [< ısrır-] (DGGÇ)

on beş gızdan *eyyidir* [< iyi] (ÇMB)

STT'de +lA vasıta hâlinin kullanımı ağızlarda ekin sonuna getirilen +n ünsüzüyle birlikte +lAn biçiminde görülebilmektedir. Ekin +(y)lAn, +(y)IlAn, +lAn varyantları ile edatının eklenmesi ve Eski Türkçe dönemi metinlerinden beri kullanılan +n vasıta hâli ekinin kaynaşmasıyla ortaya çıkmıştır (İlhan ve Karataş, 2023, s. 908). Yöre türkülerinde üç kelimeye tespit edilmiştir:

arayı arayı buldum *gücülen* [< güç ile] (GOGG)

goca çamın gürlemesi *dal ilen* [< dal ile] (GÇGD)

goç yiğidin eğlencesi *yar ilen* [< yar ile] (GÇGD)

+(y)nAn ~ +(y)InAn eki de +(y)IlAn ekinin ses değişmesine uğramış biçimdir. İki örnekte görülmüştür:

Sabuncu'nun düzünde *kazmayınan* kazmalı (SD)

gabardıcın gürlemesi *dalinen* (GOGG)

STT'de ünsüz düşmesine uğrayan "sıkıntı" anlamındaki *çile* kelimesi metinlerde asli şekliyle görülmüştür:

çille de damına düştü mü [Far. çille] (GA)

1.7. Hece Düşmesi

Hece düşmesi kelime içinde birleşme ve eklenme sırasında art arda gelen benzer veya eşit seslerden oluşmuş iki heceden birinin zamanla eriyip düşmesidir (Özkan, 2009, s. 189). Yörenin ağız özelliklerine bağlı olarak birçok kelimeye hece düşmesi meydana gelmiştir:

eğer yarım *yancazıma* gelirse [< yancağızıma] (SAD)

güttüm yerler düz olsa [< güttüğüm] (AKYÜ)

güzel olan *yörüşünden* bellolur [< yörüyüş] (AYÇ)

mektup yollar efendi *abeleri* [< ağabey] (DOD)

on ikidir imanım aman şu Burdur'un *dermeni* [< değirmeni] (OBD)

sen bizim oralara *gelmen mi* gayrı [< gelmez misin] (YÜDB)

şu *mehlenin* kızları anem [< Ar. maḥalle+nin] (MK)

Şimdiki zaman ve gelecek zamanın şahıs ekleriyle çekiminde konuşma diline yakın olarak kullanılan hece düşmesi örnekleri görülmektedir:

bahçalarda badılcan ben askere *yazılcan* [< yazılacağım] (OO)

ben bu ayrılığa *dayanamıyom* [< dayanamıyorum] (YHÇ)

ben gurbete *gidiyom* [< gidiyorum] (PBÇ)

ben Kezben'e *sarılcam* [< sarılacağım] (OO)

gapıları *açmeyon* a kızım [< açmıyorsun] (TGV)

geçme güzel buradan eller ardına *düşek* [< düşecek] (DGGÇ)

gelin olduğuma *inanamıyom* [< inanamıyorum] (YHÇ)

gene nerden *geliyon* [< geliyorsun] (GİG)

gösteriverin yüzünü *çıldırıyom* aklımı [< çıldırıyorum] (MDD)

nereye *gidiyon* sen güzel Şerfem [< gidiyorsun] (GÇG)

İstek kipinin 1. teklik şahıs çekiminde hece düşmesi örnekleri görülmüştür:

arasına güller *katam* [< katayım] (MTT)

ben nasıl *dayanam* [< dayanayım] (KAD)

can mı *verem* gurbet elde ben sana [< vereyim] (NDK)

entarine *peş olam* [< peş olayım] (EPO)

nasıl *verem olmayım* [< verem olmayayım] (BBK)

neyleyim dünyayı sonu olduktan sonra gayrı sevdiğim [< neyleyeyim] (DDK)

nice gurbet elde *yatam* [< yatayım] (MTT)

1.8. Ünlü Uyumları

Türkçede kelime kökünde, kelime kökü ve ekler arasında ünlüler açısından birbirlerine benzer özellikler bulunur. Bir kelimenin ilk hecesinde ünlünün niteliği neyse ondan sonraki hecelerin niteliği de öyledir (Ergin, 1981, s. 70). Bu, bir kelimedeki ünlülerin önlük-artlık ve düzlük-yuvarlaklık açısından birbirleriyle uyumlu olmasıdır (Yıldız, 2002, s. 20). Burdur türkülerinde tespit edilen ünlü uyumları yöre ağızlarının özelliklerine paralel olarak ileri seviyededir (krş. Erbay, 2018, s. 30; Eryiğit, 2022, s. 25; Kavak, 2019, s. 27-29; Yıldız, 2020, s. 177-178).

1.8.1. Önlük-Artlık Uyumu

Önlük-artlık uyumu, STT'deki önlük-artlık uyumuna göre bazı kelime ve eklerde daha ileri seviyededir. Ancak özellikle incelmeye hadisesinden dolayı bazı kelime ve eklerde bu uyumun geri kaldığı örnekler görülmüştür. Uyumun sağlandığı örnekler şunlardır:

bahçalarda mor meni [< Far. bāğçe] (BBK)

ben bir *hatıp* kıızıydım [<Ar. ḥatīb] (ÇKE)

bezirgen basmasına çifte gül gondurmuşlar [< Far. bāzergān “bezirgan, tüccar”] (BBÇG)

çiçek açmış *zerdeli* [< Far. zerdālū “zerdali”] (PEK)

esen *ölüzgerden* hile sezerim [< Far. rūzgār] (KOH)

sıra sıra benleri var Çakır *Ayşa'nın* yüzünde [< Ar. ‘āiše] (SD)

şu *mehlenin* kızları anem [< Ar. maḥalle] (MK)

zalım gocan sanki sana eş midir [< Ar. zālīm] (SGAY)

Ekleşme sırasında uyumun sağlandığı üç örnek vardır:

açılan güllerin toptasaydın *vaktında* [< Ar. vakt+inde] (GSB)

annen bilmiyor *haldan* [< Ar. ḥāl+den] (OO)

karşıkı dağda kar kalmadı ağabeyim [< karşı+ki] (ASU)

Ek-fiilin ekleşme neticesinde uyuma girmesiyle önlük-artlık uyumunun sağlandığı örnekler vardır:

arkamızdan gıybet eden *çoğumuş* [< çok imiş] (SAÇ)

balıdım pekmez oldum [< bal idim] (ÇKE)

senden başka vefalı *yoğumuş* [< yok imiş] (SAÇ)

sevip de ayrılması ne *zorumuş* [< Far. zūr imiş] (SYŞ)

Diş ünsüzleri olan /r/, /s/, /d/, /t/, /z/, /ʃ/, /l/, /c/, /ç/, /n/ ile ön damak /y/ ünsüzlerinin yanlarındaki ünlüleri inceltme özelliği nedeniyle önlük-artlık uyumunun bozulduğu örnekler bulunmaktadır (Yıldız, 2020, s. 177):

bir şeftali dünya *mali* [< Ar. malı] (SGA)

gapıları *açmeyon* a gızım [< açmıyor] (TGV)

mısırımı kazmalı *anem* [< anam] (MK)

parıl parıl *parıldıyor* güneşten [< parıldıyor] (ŞDS)

potin *bayım* çözüldü [< bağım] (PBÇ)

yaktı beni kaşlarının *karesi* [< karası] (SER)

yüce dağ başında gar *gater gater* [< Ar. қатар] (AYÇA)

1.8.2. Düzlük-Yuvarlaklık Uyumu

Düzlük-yuvarlaklık uyumu bazı kelimelerde STT'ye göre daha ileri seviyededir. Tespit edilen kelimelerde düzlük-yuvarlaklık uyumu sağlanmıştır.

cavır anan evde mi kaç da gel [< Far. gebr “gâvur”] (TGV)

çiçek açmış *zerdeli* [< Far. zerdālū “zerdai”] (PEK)

kemal kemal olmuş *yavru* gülü [< yavru] (AAMB)

STT'de uyumsuz olan iki kelimenin yöre türkülerinde uyuma girdiği görülmektedir:

ak *fasille* oldu mu [< Yun. phasoulia “fasulye”] (AKYÜ)

tahtalıkta *galbır* var [< Ar. ğirbāl “kalbur”] (TGV)

1.9. Ses Değişmesi

1.9.1. Ünlü Değişmeleri

1.9.1.1. İncelme

İncelme /r/, /s/, /d/, /t/, /z/, /y/, /ş/, /l/, /c/, /ç/, /n/ ünsüzlerinin yanındaki art ünlülerin bu ünsüzlerin boğumlanma noktalarına yaklaşarak ön ünlülere dönüşmesidir (Yıldırım, 2006, s. 82). Burdur ağızlarının karakteristik özelliğine bağlı olarak çok görülen bir ünlü değişmesidir. (Eryiğit, 2022, s. 37; Yıldız, 2020, s. 179). Yöre türkülerinde de örnekleri fazladır. Bu hadise çoğu zaman önlük-artlık uyumunun bozulmasına sebep olmuştur:

akibette felek tuttu benim [< Ar. ‘ākībet] (GEY)

ana baba var *emme* yar kokusu başkolur [< Ar. ammā] (DDM)

ben *Kezben*’e sarılcam [< Ar. Kezbān] (OO)

bezirgen basmasına çifte gül gondurmuşlar [< Far. bāzergān “bezirgan, tüccar”] (BBÇG)

bir şeftali dünya *mali* [< Ar. malı] (SGA)

böyün ayda on dördtü [< bugün] (KÖKG)

çiçek açmış *zerdeli* [< Far. zerdālū “zerdali”] (PEK)

esen *ölüzgerden* hile sezerim [< Far. rūzgār] (KOH)

mısırımı kazmalı *anem* [< anam] (MK)

potin *bayim* çözüldü [< bağım] (PBÇ)

yaktı beni kaşlarının *karesi* [< karası] (SER)

yüce dağ başında gar *gater gater* [< Ar. kıtar] (AYÇA)

Yörenin karakteristik özelliğine bağlı olarak şimdiki zaman ekinden önceki hecelerde incelme hadisesinin örnekleri tespit edilmiştir:

gapıları *açmeyon* a gızım [< açmıyor] (TGV)

parıl parıl *parıldeyor* güneşten [< parılıyor] (ŞDS)

1.9.1.2. Art Ünlüleşme

Metinlerde üç kelimedede tespit edilmiştir:

bahçalarda var liman o limanı ben almam [< Far. bāğçe] (GÇG)

ben bir *hatıp* kızıydım [< Ar. ḥatīb] (ÇKE)

elma *meyva* değil mi [< Far. mīve “meyve”] (AKYÜ)

1.9.1.3. Daralma

Birkaç kelimedede örnekleri belirlenmiştir:

Isparta’ya *kilepceli* gidersin aman [< Far. kelebçe] (KKG)

netcen anayı *bubayı* [< baba] (KDS)

söylemiye can kalmadı ağabeyim [< söylemeye] (ASU)

STT’de daralmaya uğrayan bir kelimedede bu ses olayı gerçekleşmemiştir:

bahçalara *girilmeyor* yemiştin [< girilmiyor] (ŞDS)

1.9.1.4. Genişleme

Bir kelimedede genişleme hadisesi mevcuttur:

böyün ayda on dördtü [< bugün] (KÖKG)

1.9.1.5. Yuvarlaklaşma

Düz ünlülerin dudak seslerinin etkisiyle yuvarlaklaşmasıdır. Bir kelimedede görülmüştür:

çirkine *tövbeliyim* [< Ar. tevbe] (AK)

1.9.1.6. Düzleşme

Düzlük-yuvarlaklık kuralına bağlı olarak bir kelimedede yuvarlak ünlüler yerlerini düz ünlülere bırakmıştır:

çiçek açmış *zerdeli* [< Far. zerdālū “zerdali”] (PEK)

1.9.1.7. Diğer Ünlü Değişimleri

Bir kelimedede tespit edilmiştir:

ak *fasille* oldu mu [< Yun. phasoulia “fasulye”] (AKYÜ)

STT’ de *et-*, *in-* *iyi*, *zincir* şeklinde kullanılan kelimeler yöre türkülerinin bazılarında asli şekilleriyle tespit edilmiştir.

elleri öksüz *idersin* aman [~ it- Gabain, 2007, s. 276] (KKG)

endim Haymana Ovası’na bir yüz para gazandım [~ en- Gülensoy, 2011, s. 433] (EHOB)

on beş gızdan *eyyidir* [~ eyü ~ eyi Gabain, 2007, s. 263] (ÇMB)

uzun olur kuyuların aman *zenciri* [~ Far. zencîr] (AKK)

1.9.2. Ünsüz Değişimleri

1.9.2.1. Ötümlüleşme

Ötümsüz ünsüzlerin ses yolunu genişleterek çıkarılan eşleri olan ötümlü ünsüzlere dönüşmesi ötümlüleşme olarak adlandırılır (Karaağaç, 2018, s. 91). Bu ses olayı Türkçede genel bir kural değildir. Çünkü iki ünlü arasında olmasına rağmen ötümlüleşmeyen sesler vardır. İlaveten ötümlüleşme sadece ünlüler arasındaki seslerde değil, komşu bir ünsüzün etkisiyle de meydana gelmektedir (Özkan, 2009, s. 203). Ötümlüleşme hadisesi Anadolu ağızlarında çok yaygın olarak görülen bir ses olayıdır. Özellikle Batı Anadolu ağızlarının karakteristik fonetik değişimlerindendir. Burdur türkülerinde de ötümlüleşmenin örnekleri görülmüştür.

c < ç

Özellikle ekleşme sırasında görülen ötümlüleşme türüdür.

Isparta’ya *kilepceli* gidersin aman [< Far. kelebçe] (KKG)

Birkaç örnekte ekleşme sırasında c < ç değişim görülmektedir. Ötümsüz ünsüz ile biten kelimelerin sonundaki sesler, ünlü ile başlayan bir ek aldıklarında kimi zaman ötümlüleşebilmektedir (Gülsevin, 2002, s. 44). Yazı dilinde de görülen bu hadise metinlerde de tespit edilmiştir:

- belinde sallanır çevrenin *ucu* [< uç+u] (AYÇ)
 ben severim güzellerin aman *gencini* [< genç+ini] (AKK)
 bir kaşık *bulamaca* [< bulamaç+a] (KDŞ)
 goyu molur *gabardıcın* gölgesi [< kabaardıç+ın] (GOGG)
 kız gelsin *dolambaca* [< dolambaç+a] (KDŞ)
 yamaca gel *yamaca* [< yamaç+a] (KDŞ)

g, ğ < k

En fazla görülen ötümlüleşme türüdür. Yörenin karakteristik özelliklerine uygun olarak kelime başında g < k değişiminin örnekleri çok fazladır. STT’de görülmeyen art sıradan kelimelerin ön seslerindeki k ünsüzünün ötümlüleşerek /g/ olması yöre türkülerinin ayırıcı bir özelliğidir:

- a gız *gendi* saçını öremedin mi [< kendi] (DBH)
 alçaklara *garlar* yağmış yükseklere buz [< kar] (DBH)
 arılar da *gonmuş* ben o gülü gayrı neyleyim [< kon-] (GSB)
 Arzuyla *Gamber* gibi [< Ar. kıanber] (ABR)
 başucuma da su *goyuverin* kabrim serinler olsun [< koyuver-] (GEY)
 bezirgen basmasına çifte gül *gondurmuşlar* [< kondur-] (BBÇG)
 camı *gırasım* geldi [< kır-] (ÇD)
 çapa tarlasında *godum* mendili [< koy-] (SAD)
 çatal çama *gurşun* attım [< kurşun] (ÇÇGA)
 çemberimi aldı *gaçdı* da oğlunuz [< kaç-] (ÇÇGA)
 davran da *gır* at yol göründü gözüme [< kır] (SZ)
 deniz içi balıklı a canım üstü yelken *gayıklı* [< kayıklı] (DİBÜ)
 devesi *gater gater* çilbiri suya batar [< Ar. kıatar] (ÇMB)
 el değmiş de ben o *garanfili* neyleyim [< Far. kıaranful] (GSB)
 ellerin köyünde Haççam *gahır* çekilmez [< Ar. kıahr] (DBH)
 endim Haymana Ovası’na bir yüz para *gazandım* [< kazan-] (EHOB)
 endim Haymana Ovası’na *goyun* gütmeye [< koyun] (EHOB)
gara koyun güdersin [< kara] (KKG)
 gazamada *gatmer* götürür [< katmar] (GA)

- gazamat* da daşta oturur [< kaz+Ahmet] (GA)
gazin da mezarımı dostlarım [< kaz-] (GEY)
gıraç tarla daşlolur [< kıraç] (BK)
gırmızı gülün ömrü de tezdır [< Ar. kırmızı] (GKK)
gızın aman anası [< kız] (AKK)
gızın çok mu *gıymetli* [< Ar. kıymet] (GÇG)
goca çamın gürlemesi dal ilen [< koca] (GÇGD)
goç yiğidin eğlencesi yar ilen [< koç] (GÇGD)
goyu molur gabardıcın gölgesi [< koyu] (GOGG)
gudureten çekilmiş kalem kaşı [< Ar. kudret] (OO)
gulağında parlar elmas *güpel*er [< kulak / küpe] (HY)
mor devenin *gızgını* döner döner üfürür [< kızgın] (ÇMB)
sıkılmış da *ganatlarını* açar [< kanat] (GKK)
Şu Dirmil'in sipsileri *gamıştan* [< kamış] (ŞDS)
ünledim pencereden *gıvracık* gelsin diye [< kıvrak] (KÇY)
yavuklusu *garşı* durdu of ağladı [< karşı] (ABD)
yine *galmışım* ben sarı sıcakta [< kal-] (GCK)
zalım *gocan* sanki sana eş midir [< koca] (SGAY)

STT'de kelime başında ötümsüz olarak kullanılan iki kelime yöre türkülerinde asli şekliyle kullanılmıştır:

- severiken* de *gaybetdim* [ğayb+et-] (ÇÇGA)
 tahtalıkta *galbır* var [Ar. ğirbāl "kalbur"] (TGV)
 Kelime sonunda bir kelimedede ötümlüleşme gerçekleşmiştir:
 nedir güzel *çoğ* uykuların faydası [< çok] (GOGG)

STT'de ekleşme sırasında g, ğ < k değişimi yazı dilinde çok görülmektedir. Burdur türkülerinde de örnekleri çok fazladır:

- bükülmez *bayrağı* diken kolum [< bayrak+ı] (TA)
 demir *külüngile* başını ezerim [< Far. külünk+ile] (KOH)
 girmem kara *toprağa* [< toprak+a] (KGEL)
 her güzelin *dengi* var [< denk+i] (BK)

Tespit edilen diğer örnekler şunlardır:

ayağıma [< ayak+ıma] (AYÇ), *ayrılığın* [< ayrılık+ın] (YHÇ), *bileğinden* [< bilek+inden] (AK), *böreği* [< börek+i] (GUK), *çarığı* [< çarık+ını] (SOÇ), *çiçeğim* [< çiçek+im] (AK), *desteği* [< destek+i] (YÜDB), *döşeğim* [< yastık+ı] (GEY), *dudağında* [< dudak+ında] (EHV),

ırmağa [< ırmak+a] (KGEL), *kabağın* [< kabak+ın] (AK), *kaymağa* [< kaymak+a] (AAMB), *kekliği* [< keklik+i] (AT), *kırığı* [< kırık+ı] (AOY), *kırmağa* [< kırmak+a] (KGEL), *koruğu* [< koruk+u] (AOY), *köpüğünden* [<köpük+ünden] (BGB), *kucağıma* [< kucak+ıma] (AOY), *küreği* [< kürek+i] (GUK), *kütüğünden* [< kütük+ünden] (BGB), *parmağa* [< parmak+a] (KGEL), *sevdiğim* [< sevdik+im] (EÖİ), *sırığı* [< sırik+ı] (AOY), *susamlığa* [< susamlık+a] (AUH), *toprağa* [< toprak+a] (AGB), *topuğundan* [< topuk+undan] (BGB), *yanığı* [< yanak+ı] (SGAY), *yanığında* [< yanak+ında] (EHV), *yaprağa* [< yaprak+a] (AGB), *yastığım* [<döşek+im] (GEY), *yiğidin* [< yiğit-in] (GYE), *yoğurdu* [< yoğurt+u] (YYY), *yüreğimde* [< yürek+imde] (BATŞ)

t < d

STT’de özellikle kelime başında /t/ ünsüzünü muhafaza eden çoğu kelimenin hem yörede hem de yöre türkülerinde /d/ ünsüzüne dönüşmektedir. Alıntı ve Türkçe kelimelerde bu ötümlüleşmenin örnekleri görülmüştür:

anan yapmış *datlı* burma [< tatlı] (SAD)
dabancamı doldurdum da atmaya [< tabanca] (AKYÜ)
 depeler depeler yüksek *depeler* [< tepe] (HY)
 dereler *davşan* izi [< tavşan] (DDİ)
 devesi *duzdan* gelir yükü Kıbrıs’tan gelir [< tuz] (DGGÇ)
 gerdanında *domurcuklu* gülü var [< tomurcuklu] (ŞDS)
 kekliğim de *daşdan daşa* tüğersin sürmelim of [< taş] (SKS)
 Kelime içinde bir fiilde değişim meydana gelmiştir:
 çalarım curamı *isderim* seni [< iste-] (AYÇA)

STT’de kelime başında ötümsüz olarak kullanılan iki kelime Burdur türkülerinde asli şeklini korumuştur:

bi danem mor yemeni [Far. dāne] (FAİ)
 köprüünün altı *desti* [Far. destī] (KAD)

STT’de olduğu gibi ekleşme sırasında d < t değişiminin örnekleri görülmüştür:

ben oğlumu *uyudayım* [< uyut-ayım] (DOD)
 beş atar da tabancamın *şeridi* [< Ar. şerīṭ+i] (BATŞ)
 çoban kızlar gördüm *güder* koyunu [< güt-er] (AUH)
 deli poyraz gine sürdü *buludu* [< bulut+u] (ABA)
dudun yaprakları sıktır seçilmez [< Far. tūt+un] (EÖİD)
 gelin iken *ağladanlar* az değil [< ağla-tanlar] (DGY)
gide gide gitmez oldu [< git-e] (AYÇ)
 güzel *yurdum* yeşillensin [< yurt+u] (ÇOC)
 kara tavuk *kanadı* [< kanat+ı] (ABR)

küçükten *büyüdeyim* [< büyüt-eyim] (DOD)

unudurum ben de kendi derdimi [< unut-urum] (SAD)

b < p

Bir kelimedede ekleşme sırasında değişim gerçekleşmiştir:

gül *dibinde* un eler [< dip+i] (ABR)

z < s

Alıntı iki kelimedede bu değişim örnekleri tespit edilmiştir:

Daim Beyi görünce oluyorum *zevdalı* [< Ar. sevdā'] (ÇKE)

üstü tozlanmış ben o *nergizi* neyleyim [< Far. nergis+i] (GSB)

1.9.2.2. Ötümsüzleşme

Yakın ve uzak komşu ünsüzlerin etkisiyle ötümlü ünsüzlerin yerlerini karşılıklı olan ötümsüz ünsüzlere bırakmasıdır (Coşkun, 2016, s. 69; Korkmaz, 2010, s. 215). Yöre türkülerinde örnekleri sınırlı olan bir fonetik ses olayıdır.

ç < c

Bir özel isimde örneği belirlenmiştir:

Hatçam peşkir dokuyor [< Ar. ḥadice] (HEO)

t < d

İki alıntı kelimedede ötümsüzleşme meydana gelmiştir:

çok sevilerin de galdı gayrı *ahtında* [< Ar. 'ahd+ında] (GSB)

Hatçam peşkir dokuyor [< Ar. ḥadice] (HEO)

İki cümlede *da* bağlacının *ta* şeklinde yazıldığı örnekler tespit edilmiştir:

yar *olupta* bulup beni seçemez [< da] (SOÇ)

ardıçtan mı çamdan mı bak *ta* gel bak *ta* gel [< da] (TGV)

p < b

STT'de kullanılan bir alıntı kelimedede tespit edilmiştir:

parlak *potin* ak topuğa dar geldi [< Fr. bottine] (İSY)

1.9.2.3. Süreklileşme

Süreksiz /b/, /c/, /ç/, /d/, /g/, /k/, /p/, /t/ ünsüzlerinin sürekli /l/, /m/, /n/, /r/, /y/, /f/, /ğ/, /h/, /j/, /s/, /ş/, /v/, /z/ ünsüzlerine dönüşmesidir (Baran, 2023, s. 140). Sızıcılışma ve akıcılışma olarak ikiye ayrılır.

1.9.2.3.1. Sızıcılışma

Patlayıcı ünsüzlerin yerlerini sızıcı ünsüzlere bırakmasıdır. Bu ses olayında benzeşme söz konusudur (Coşkun, 2016, s. 70).

f < b

Alıntı bir kelime de tespit edilmiştir.

feslihan yolladım desteği bağlı [< Yun. basilikion “fesleğen”] (YÜDB)

h < k

Alıntı bir kelime de mevcuttur:

feslihan yolladım desteği bağlı [< Yun. basilikion “fesleğen”] (YÜDB)

ş < ç

Üç kelime de örnekleri tespit edilmiştir:

alışlıdır engin dağlar *alışlı* [< Far. ālūçe “alıç”] (ŞÇH)

çıktım *şamın* kurusuna [< çam] (ÇÇK)

içtim *Erenardış* soğuk suyunu [< ardıç] (AUH)

1.9.2.3.2. Akıcılaşma

Akıcı olmayan bir ünsüzün /l/, /m/, /n/, /r/, /y/ akıcı ünsüzlerine dönüşmesidir (Baran, 2023, s. 140)

y < g

Akıcılaşma hadisesi birkaç kelime de tespit edilmiştir:

böyün ayda on dördtü [< bugün] (KÖKG)

leyen vuran ellere a yarım [< Far. legen] (EPO)

STT’de kelime içinde /ğ/ ünsüzü ile bulunan kelimelerde bu ses hadisesinin örnekleri görülmüştür:

başım *deydi* yaprağa [< değ-di] (KGEL)

Eyirdir’e kilepcekle gidersin aman [< Eğirdir] (KKG)

gurbanlar keseyim *girdiyim* gece [< gir-diğ-im] (HY)

Kadir Mevla’m vermeyeydi kimler *eylerdi* beni [< eğle-rdi] (ÇÇK)

menevşesi boyun *eymiş* [< eğ-miş] (MTT)

potin *bayım* çözüldü [< bağ+ım] (PBÇ)

1.9.2.4. Süreksizleşme

Sızıcı ünsüzlerin patlayıcı ünsüzlere dönüşmesidir (Boz, 2002, s. 83). Sınırlı örnekleri vardır.

g < y

Bir kelime de süreksizleşme olayı tespit edilmiştir:

gine gönlüm bulandı [< yine] (İS)

g < h

Bir kelime de belirlenmiştir:

o *gınalı* barmaklarda o beyaz eller [< Ar. ħinnā “kına”] (DBH)

1.9.2.5. Diğer Ünsüz Değişimleri

Yöre türkülerinde birbirinin benzeri ve karşıtı olmayan ünsüz değişimleri tespit edilmiştir.

c < g

Alıntı iki kelimeye tespit edilmiştir:

candarmalar fermanını getirir [< Fr. gendarme “jandarma”] (GA)

kandırırım senin *cavır* ananı [< Far. gebr “gâvur”] (BBÇG)

l < r

Akıcı sesler arasındaki bir alıntı kelimeye örneği mevcuttur:

esen *ölüzgerden* hile sezerim [< Far. rûzgār] (KOH)

l < n

Akıcı sesler arasındaki bir alıntı kelimeye bu ünsüz değişimi görülmüştür:

bahçalarda *badılcan* ben askere yazılcan [< Ar. bādincān “patlıcan”] (OO)

ğ < v

Bir kelimeye tespit edilmiştir:

dam başında *yuğga* taşı yarin kara gözü kaşı [< yuvgu] (SAD)

1.10. Ünsüz Benzeşmesi

Kelimelerin kök ve gövdelerinde yakın veya uzak sesler arasında bulunan ünsüzlerden birinin çeşitli sebeplerle diğerini kendisine benzetmesidir (Yılmaz, 2014, s. 21). Tespit edilen örneklerde hem kelime tabanında hem de eklenmeye bağlı olarak ortaya çıkan ünsüz benzeşmesi türleri bulunmaktadır.

ll < ly

Bir kelimeye tespit edilmiştir:

ak *fasille* oldu mu [< Yun. phasoulia “fasulye”] (AKYÜ)

ll < rl

Bir kelimeye belirlenmiştir:

yellerin de varıp goyup giden ellerin [< yerlerin] (SYŞ)

n-n < n-l

Bir fiilde uzaktaki sesler arasında benzeşme olayı gerçekleşmiştir:

arının verdiği balı *neynerim* [< neylerim] (AYÇA)

çç < dc

Özel bir isimde benzeşme vardır:

olursa *Haççe* olsun [Hatice < Ar. ḥadīce] (BBÇG)

ss < zs

Ekleşme sırasında ünsüz benzeşmesi tespit edilmiştir:

o yar benim *olmassa* [< olmazsa] (KGEL)

1.11. Ünsüz Uyumu

Ünsüz uyumu bir kelimedeki ünsüzlerin ton bakımından birbirleriyle uyumlu olmasıdır (Yıldız, 2002, s. 31). Bu uyum ünsüz-ünsüz uyumu olarak adlandırılır. Ton bakımından ötümsüz ünsüzlerin ötümsüz ünsüzlerle, ötümlü ünsüzlerin de ötümlü ünsüzlerle yan yana olmasıdır (Ergin, 1981, s. 75-76). Konuşma dilinde çok görülen bir ses hadisesidir. Anadolu ağızlarında yoğun olarak kullanılan ünsüz uyumundaki bozulmalar Burdur türkülerinde de tespit edilmiştir. Metinlerde tespit edilen örneklerin çoğunda ekleşme sırasında uyumun bozulduğu görülmektedir.

td < tt

+de hâli eki ve -dİ görülen geçmiş zaman eklerinin eklenmesiyle ünsüz uyumsuzluğu ortaya çıkmıştır:

ayağıma diken *batdı* [< bat-tı] (AYÇ)

gurbetdeki yarimin kulakları çiniler [< Ar. gurbet+teki] (IEÇ)

severiken de *gaybetdim* [< Ar. gayb+et-tim] (ÇÇGA)

vara gele de yol *etdim* [< et-tim] (ÇÇGA)

çd < çt

-dİ görülen geçmiş zaman ekinin eklenmesi sırasında uyumsuzluk mevcuttur:

baş çeşmeden sular *içdim* [< iç-tim] (SER)

çemberimi aldı *gaçdı* da oğlunuz [< kaç-tı] (ÇÇGA)

sd < st

İste- fiili ile +da bulunma hâli ekinin bulunduğu kelimelerde uyumsuzluk belirlenmiştir:

çalarım curamı *isderim* seni [< iste-] (AYÇA)

tasdaki sudan içtin mi [< Ar. tās+taki] (GA)

şd < şt

+dAn ayrılma hâli eki ve -dı görülen geçmiş zaman ekinin eklenmesiyle ünsüz uyumsuzluğu meydana gelmiştir:

her yanları görünmüyor *gümüştenden* [< gümüş+ten] (SZ)

kekliğim de *daşdan* daşa tüğersin sürmelim of [< taş+tan] (SKS)

kızlar gitti karakola *danışdı* [< danış+tı] (ŞÇH)

sarı zeybek inip gelir *inişden* [< iniş+ten] (SZ)

1.12. Eskicil Biçimlerin Korunduğu Kelimeler

Türkülerde yörenin ağız özellikleri gibi fonetik açıdan eskicil özelliklere sahip kelimeler bulunmaktadır. Tespit edilen örnekler şunlardır:

1.12.1. Geniş Ünlülü Biçimini Koruyan Ünlüler

allı yeşilli fistan *geymiş* [ET käd- Gabain, 2007, s. 279] (MTT)

endim Haymana Ovası'na bir yüz para gazandım [ET én- ~ en- Gülensoy, 2011, s. 433] (EHOB)

güzel olan *yörüşünden* bellolur [ET yorı- Gabain, 2007, s. 312] (AYÇ)

on beş gızdan *eyyidir* [ET ädgü Gabain, 2007, s. 263] (ÇMB)

1.12.2. Düz Ünlülü Biçimini Koruyan Ünlüler

kemal kemal olmuş *yavırının* gülü [ET yavır- Gülensoy, 2011, s. 1091] (AAMB)

1.12.3. Dar Ünlülü Biçimini Koruyan Ünlüler

elleri öksüz *idersin* aman [ET it- Gabain, 2007, s. 276] (KKG)

1.12.4. Yuvarlak Ünlülü Biçimini Koruyan Ünlüler

doldur ağuları içelim Haççem [ET ağu Gabain, 2007, s. 259] (DDH)

1.12.5. Ünlü Düşmesine Uğramamış Kelimeler

varamadım da *yalınız* [ET yalañuz Gabain, 2007, s. 308] (ÇÇGA)

1.12.6. Ünsüz Düşmesine Uğramış Kelimeler

sularımız günden güne *ıladı* [OT yılı- ~ yıl- Gülensoy, 2007, s. 310] (ABA)

1.12.7. Kelime Başında /b/ Ünsüzünü Koruyan Kelimeler

o gınalı *barmaklarda* o beyaz eller [ET barmak Gabain, 2007, s. 139] (DBH)

bek sarılma sevdiğim [ET berk ~ bek “pek” Gabain, 2007, s. 267] (AT)

günden yanı *bişer* mi [ET bış- ~ biş- Gabain, 2007, s. 268] (ADEĞ)

Sonuç

Türküler Türk folklorunun önemli türlerinden biridir. Türk milletinin insan ve doğaya bakışını, toplumun tarihini, yaşantısını, acısını ve mutluluğunu gösterir. Türkülerin her bir dizesinde Anadolu insanının çileleri, sevinçleri, özlemleri vardır. Sıla hasretini, gurbet hüznünü dile getirir.

Burdur yöresi türküleri bölgenin karakteristik ağız özelliklerine sahiptir. Türkülerin metin kısmı çoğu zaman Standart Türkiye Türkçesinin yazı diline uygun olarak yazılmıştır. Bazı metinlerde ise yörenin ağız özelliğine uygun yazımlar bulunmaktadır. Özellikle bu metinlerde fonetik olarak yöre ağzına yaklaşan birçok kullanım mevcuttur.

Yöre türkülerinde yazı dilinde kullanımdan düşmüş ve genellikle yöre ağızlarında kullanılan eskicil şekiller bulunmaktadır. Bünyesinde geniş ünlüye sahip *gey-*, *en-*, *yörüş*, *eyyi* ~ *eyi* kelimeleri metinlerde en çok tespit edilen eskicil biçimlerdir.

Burdur türkülerinde ses bilgisi yönüyle tespit edilen karakteristik özellikler şöyledir:

Ünlü düşmelerinde birleşik kelimelerde bir ünlünün düşürülerek ölçünün sağlandığı örnekler vardır. 16 kelimede tespit edilmiştir: *dillolur*, *gazlolur*, *moldun* vb.

Belirtme hâli ekinin yazılmadığı örnekler bulunmaktadır. 16 cümlede kullanılmıştır: açılan güllerin toptasaydın vaktında, gelsin cerrah yaralarım bağlasın vb.

Türkçe kelimelerin başında /l/, /r/ ünsüzleri bulunmadığından tespit edilen kelimelerin ön sesinde ünlü türemesi meydana gelmiştir: *iliman*, *Urum*, *ölüzger*, *ıraf* vb.

Ünsüz düşmelerinde +cık isimden isim yapma ekinin getirilmesiyle /k/ ünsüzünün düştüğü örnekler fazladır: *bıyıcığı*, *gıvracık*, *yapracığı* vb.

Yörenin ağız özelliğine bağlı olarak türkülerde en çok kullanılan ses olaylarından biri de hece düşmesi olayıdır. Özellikle gelecek ve şimdiki zaman ekleri ve istek kipinin şahıs ekleriyle çekiminde bu ses hadisesi gerçekleşmiştir. 24 kelimeye tespit edilmiştir: *yancazıma*, *dermeni*, *yazılcan*, *açmeyo*, *geliyon*, *dayanam*, *neyleyim* vb.

Ünlü uyumları Standart Türkiye Türkçesine göre ileri seviyededir. Önlük-artlık ve düzlük-yuvarlaklık uyumuna uymayan kelimelerin metinlerde uyumlu olduğu belirlenmiştir: *bahçalarda*, *ölüzgerden*, *cavır*, *yavrının* vb. İncelme olayı da 8 kelimeye tespit edilmiştir. İncelmeden dolayı önlük-artlık uyumunun geri olduğu örnekler de bulunmaktadır: *açmeyon*, *anem*, *parıldeyor*, *gater gater* vb.

Ünsüz değişmelerinde en karakteristik ses olayı ötümlüleşmedir. Özellikle g, ğ < k ötümlüleşmesinin kelime başı ve içinde çok örneği vardır. Standart Türkiye Türkçesinde kelime başında /k/ ile yazılan kelimelerin Burdur türkülerinin çoğunda /g/ ünsüzü ile yazıldığı görülmüştür. Metinde 37 farklı kelimeye kullanımı tespit edilmiştir: *gonmuş*, *gaçdı*, *gater gater*, *gazandım*, *goyun*, *gazın*, *gıraç*, *goç*, *goyu*, *ganatlarını*, *galmışım* vb. Yörenin tipik değişimlerinden kelime başında ve içinde d < t ötümlüleşmesinin örnekleri de görülmüştür: *datlı*, *depeler*, *duzdan*, *daşdan daşa*, *uyudayım*, *buludu*, *ağladanlar* vb.

Akıcılaşmada y < g değişiminde kelime içinde /ğ/ ünsüzünün /y/ ünsüzüne dönüştüğü örnekler görülmektedir: *deydi*, *girdiyim*, *eymiş* vb.

Yöre türkülerinde görülen tipik özelliklerden biri de ekleşmeden dolayı ortaya çıkan ünsüz uyumsuzluğudur. Eski Anadolu Türkçesi metinlerinde de görülen bu özellik yöre türkülerinde tespit edilmiştir. Özellikle -dI görülen geçmiş zaman eki ve +dA bulunma hâli eki ile +dAn ayrılma hâli eklerinin eklenmesiyle ünsüz uyumsuzluğu ortaya çıkmıştır: *batdı*, *gurbetdeki*, *gaybetdim*, *içdim*, *tasdaki*, *gümüşden*, *daşdan* vb.

Yapılan inceleme görüldüğü gibi Burdur türkülerinde tespit edilen ses hadiseleri yörenin ağız özellikleri ile paralellik göstermektedir.

Extended Abstract

Folk songs, a great cultural treasure for the Anatolian people, are oral and melodic products that Turkish society has collectively produced. Folk songs express the events that people have experienced and their reflections on society. They deal with common feelings that belong to people, such as longing, love, homesickness, and homeland. Every region in Anatolia has its own folk songs. One of these is Burdur province in the Teke region. Burdur has a rich characteristic in folk song tradition. Folk songs here have their own unique style, as well as distinct playing and singing methods. These folk songs are performed with various instruments at weddings, henna nights, holidays, and military farewell ceremonies. In addition, folk songs have regional speech forms. They reflect the sound and morphological features of the environment in which they are

located, as well as their vocabulary. Therefore, it is possible to find the regional dialect characteristics in Burdur folk songs. In this study, the phonetic characteristics of Burdur folk songs were examined to enable the folk songs to carry local elements and contribute to the dialect characteristics of Burdur.

The folk song texts were taken from the Burdur folk songs in the *Turkish Radio and Television Corporation Turkish Folk Music repertoire* and the master's thesis titled *A Study on Burdur Folk Songs*. In the study, the original folk song texts in the repertoire were generally preferred as sources.

Words with sound events in folk song texts were identified with the scanning method. In the examination section, phonetic analysis of Burdur region folk songs was performed. Each sound event was explained, and distinct sound events were identified. If there was a sound event different from Standard Türkiye Turkish, comparisons were made, and it was shown. Sound events similar to Burdur dialect were specified, and the characteristic phonetic features of the region were revealed.

The findings in terms of phonetics in Burdur folk songs are as follows:

There are archaic forms that have fallen out of use in written language and are generally used in regional dialects. The words *gey-*, *en-*, *yörüş*, *eyyi ~ eyi*, which have broad vowels, are the most frequently identified archaic forms in texts.

Since there are no /l/, /r/ consonants at the beginning of Turkish words, vowel formation occurred in the first sound of the detected words: *iliman*, *Urum*, *ölüzger*, *ıraf*, etc.

One of the most frequently used sound events in folk songs, depending on the dialect characteristics of the region, is the syllable drop event. This sound event has primarily occurred in the conjugation of future and present tense suffixes, as well as in the optative mood with personal suffixes. It has been detected in 24 words: *yancazıma*, *dermeni*, *yazılcan*, *açmeyo*, *geliyon*, *dayanam*, *neyleyim* etc.

Vowel harmony is at an advanced level compared to Standard Türkiye Turkish. Words that do not comply with the palatal harmony and labial harmony were found to be harmonious in the texts: *bahçalarda*, *ölüzgerden*, *cavır*, *yavırının*, etc. The event of circumflexion was also detected in 8 words. There are also examples where the labial harmony is backwards due to circumflexion: *açmeyon*, *anem*, *parıldeyor*, *gater gater*, etc.

The most characteristic sound event in consonant changes is voicing. Especially *g*, *ğ* < *k* voicing has many examples at the beginning of words and within words. It has been observed that words written with /k/ at the beginning of words in Standard Turkish are written with /g/ in most of the Burdur folk songs. Its usage has been detected in 37 different words in the text: *gonmuş*, *gaçdı*, *gater gater*, *gazandım*, *goyun*, *gazın*, *gıraç*, *goç*, *goyu*, *ganatlarını*, *galmışım* etc. Examples of *d* < *t* voicing have also been seen at the beginning of words and within words, which are typical changes of the region: *datlı*, *depeler*, *duzdan*, *taşdan daşa*, *uyudayım*, *buludu*, *ağladanlar*, etc.

One of the typical features seen in regional folk songs is the consonant disharmony that occurs due to suffixation. This feature, which is also seen in Old Anatolian Turkish texts, has been detected in regional folk songs. Especially with the addition of the past tense suffix *-dı* and the locative case suffix *+da* and the ablative case suffix *+dan*, consonant disharmony has emerged: *batdı*, *gurbetdeki*, *gaybetdim*, *içdim*, *tasdaki*, *gümüşden*, *daşdan*, etc.

When these sound events detected in Burdur folk songs are taken into consideration, the folk songs show similarities with the dialect characteristics of the region. In the studies conducted on Burdur dialects, it can be said that the phonetic characteristics are also valid for the phonetic elements in the folk songs.

KISALTMALAR

Dil ve Dönem Kısaltmaları

Ar.	Arapça
ET	Eski Türkçe
Far.	Farsça
Fr.	Fransızca
İng.	İngilizce
OT	Orta Türkçe
STT	Standart Türkiye Türkçesi
Yun.	Yunanca

Türkü Kısaltmaları

AAMB	Ayak Ayak Merdiven Başına
ABA	Ağamın Bindiği Arap Atı
ABD	Ali Beyim Daş Başında Oturur
ABN	Anne Buralar Nere
ADDD	Ay Doğdu Düze Düştü
ADE	Armut Dalda Esniyor
ADEĞ	Armut Dalını Eğmeli
ADSO	Ayva Dibi Serin Olur
AGB	Atladım Girdim Bağa
AGE	Antalya'dan Gelir
AK	Ayağında Kundura
AKF	Ak Fasulle Oldu mu
AKK	Ardıçtandır Kuyuların Kovası
AKYÜ	Ak Koyunum Yüz Olsa
AOY	Akşam Oldu Yakamadım Kazımı
ASU	Ağlama Sen Uyu Yavrum
AT	Arabamın Tekeri

AUH	Anam Unutamıyorum Halam Unutamıyorum
AYÇ	Aşşığı Yoldan Çıktı
AYÇA	Aşşa Yoldan Çıktı Aldıramadım
BATŞ	Beş Atarda Tabancamın Şeridi
BBÇG	Bezirgan Basmasına Çifte Gül Kondurmuşlar
BBD	Bahçen Bozuk Değil mi
BBK	Bahçalarda Bir Kuzu
BBYA	Bekilli'yi Beş Yüz Atlı Avladı
BGB	Bahçelerde Gök Biber
BGG	Bir Gelin Gördüm Harman Yerinde
BGGH	Bir Güzel Gördüm Harman Yerinde
BK	Bahçelerde Kum Darı
BTAÇ	Bir Taş Attım Çaya Düştü
ÇÇGA	Çatal Çama Gurşun Attım Geçmedi
ÇÇK	Çıktım Çamın Kurusuna
ÇÇÖ	Çingir Çingir Öter Yaylanın Daşı
ÇD	Çek Deveci Develeri Engine
ÇGE	Çıktım Gurbet Ele Geri Gelinmez
ÇKE	Çay Kenarında Evimiz
ÇKYD	Çadır Kurdum Şu Yaylanın Düzüne
ÇMB	Çekin Mayaları Burdan Gidelim
ÇOC	Çam Ormanım Can Ormanım
DÇMB	Devesi Gater Gater
DDB	Deli Poyraz Yere Sürdü Bulundu
DDH	Denizin Dibinde Hatçem
DDİ	Dereler Davşan İzi
DDK	Dağları Dolandı Keçinin Önü
DDM	Dirmil Dağı Meşeli
DGD	Dere Geliyor Dere
DGY Y	Dirmilcikkten Gider Yaylanın Yolu
DİBÜ	Deniz İçi Balıklı Üstü Yelken Gayıklı
DOD	Dandana Oğlum Dandırılmalı
DÜDB	Dünya Dedikleri Bir Yeşil Ottur

EEG	Eli Elekli Gelin
EES	Eser Eser Seher Yeli Kesilmez
EHH	Evlerim Evlerim Hani Aman Evlerim
EHOB	Endim Haymana Ovasına
EHV	Evlerinde Halı Var
EÖGG	Evlerinin Önü Göktürk Güveri
EÖİD	Evlerinin Önü İğde Dalları
EPO	Entarine Peş Olam
EŞBD	Eklemedir Şu Burdur'un Dağları Ekleme
FAİ	Feracemi Al İsterim
GA	Gazamat Da Derler Adıma
GBB	Gündüz Beyleri Bölük Bölük Geldiler
GBG	Güyer Bostanım Güyer
GCK	Gümüşlü Cezvelerin Kaynar Ocakta
GÇG	Güle Çıktım Gülmedim
GÇGD	Goca Çamın Gürlemesi Dal İlen
GEY	Gurbet Ellerinde Yastığım Taş Oldu
GG	Gemideyim Gemide
GİG	Gidelim Gidelim Nere Gidelim
GKK	Geceleri Kalkar Kalkar Ağlarım
GOGG	Goyum'olur Gabardıcın Gölgesi
GÖ	Gölhisarım
GSB	Gönül Sen Bir Padişah'tın Otursaydın Tahtında
GUK	Gökte Uçan Kargalar
GÜBA	Güzel Bahar
GYD	Gurbetin Yolları Diken
GYE	Gökte Yıldız Ellidir
GY Y	Geycek Yümelikte Yüdüler
HEO	Hoca Ezan Okuyor
HY	Haneyler Yaptırdım Bir Uçtan Bir Uca
IEÇ	Ispanaktan Ezel Çıkar Merdeme
İDY	İğnem Düştü Yerlere
İS	İlimonum Sulandı

İSY	İstanbul'a Saz Yolladım Yar Geldi
KAD	Köprünün Altı Diken
KÇY	Kaymak Çaldım Yufkaya
KDŞ	Kuyu Dibi Taşlolar
KGEL	Kalk Gidelim Elmasa
KGK	Kahbe Gençlik Geldi Geçti Yel Gibi
KKK	Kara Koyun Güdersin
KOH	Köroğlu Oyun Havası
KÖKG	Köyden Köye Gezerim
KY	Kestel Yaylasından
KYG	Kahve Yemenden Gelir
MDD	Mendilim Dilim Dilim
MET	Mısır Ektim Tarlaya
MK	Mısırlımı Kazmalı
MŞ	Mutluluk Şarkısı
MTT	Menevşesi Tutam Tutam
NDK	Ne Dönersin Kahpe Felek Başımda
NGT	Nice Güzelleri Kara Toprak Gizliyor
OAİ	Oğlan Adın İsmail
OBD	On İkidir Şu Burdurun Dermeni
OO	Ovalar Ovalar Engin Ovalar
PBÇ	Potin Bayım Çözüldü
PEK	Penceresi Köşeli
SAÇ	Sarı Çiçek
SAD	Samas Dağı
SD	Sabuncunun Düzünde
SER	Serenler
SGA	Suya Giden Allı Gelin
SGAY	Suya Gider Al Yazmalı Bir Gelin
SGB	Suya Gider Bir İncecik Yolu Var
SKS	Sürmeli Kekliğim Suyu mı Endin
SOÇ	Sabah Olur Çocuk Gider Oyuna
SYŞ	Sizin Yaylalarınızın Şalbaları Kurumuş

SZ	Sarı Zeybek
ŞCT	Şu Curamın Telinde
ŞÇH	Şu Çavdının Hanları
ŞDÇ	Şu Dirmil'in Çalgısı
ŞDS	Şu Dirmilin Sipsileri
ŞGY	Şişedeki Gül Yağı
TA	Türküyem Anadolu
TGV	Tahtalıkta Galbır Var
ÜAB	Üzüm Aldım Bağından
YAYY	Yalbır Yalbır Yanar Yaylanın Taşı
YDB	Yüce Dağ Başında Bir Ulu Yatır
YEŞ	Yeşilbaşköy
YHÇ	Yüksek Hanaylarda Çalınsın Sazlar
YKY	Yar Kayalarda Yaslanır
YOG	Yazın Olsun Güzün Olsun
YOŞD	Yeşil Olur Şu Dirmil'in Biberi
YÜDB	Yüce Dağ Başında Kubbeli Hamam
YÜN	23 Nisan Dostluk Şarkısı
YYD	Yağmur Yağar Dereleri Sel Alır
YYY	Yayla Yollarında Yürüyüp Gelir
ZEY	Zeynebim Çimen Kokulu

Kaynakça

- Akyıldız, S. G. (2016). *Burdur Yöresi Türk Halk Müziği ve Özellikleri*. [Doktora Tezi] Necmettin Erbakan Üniversitesi.
- Atabay, N., Özel, S., Çam, Ç. & Pirali N. (1978). *Türkiye Türkçesi Gelişmeli Sesbilimi*. Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Baran, B. (2023). Türkiye Türkçesinde Ünsüzlerle İlgili Ses Olaylarının Öğretimi Üzerine. *Karadeniz Uluslararası Bilimsel Dergi*, 58, 134-142. <https://doi.org/10.17498/kdeniz.1299903>
- Boz, E. (2002). *Afyon Merkez Ağzı (Dil Özellikleri, Metinler, Sözlük)*. Afyon Kocatepe Üniversitesi Yayınları.
- Coşkun, M. V. (2016). *Türkçenin Ses Bilgisi*. Bilge Kültür Sanat Yayınları.

- Çakır, Ş. (2016). *Burdur Türküleri Üzerine Bir İnceleme*. [Yüksek Lisans Tezi]. Ahi Evran Üniversitesi.
- Eker, S. (2007). Türkçenin Ses Birimleri ve Belirgin Alt Sesbirimleri. *İlim Araştırmaları*, 24, 23-42.
- Erbay, A. (2018). *Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi Çerçevesinde Çavdır Yöresi Ağzı (Fonetik ve Morfolojik İnceleme-Metin-Dizin)*. [Yüksek Lisans Tezi]. Marmara Üniversitesi.
- Erkan, Y. (2012). Burdur Anadolu'nun Müzisyeni. *Atlas Coğrafya ve Keşif Dergisi*, 237, 112-120.
- Ergin, M. (1981). *Türk Dil Bilgisi*. Boğaziçi Yayınları.
- Eryiğit, C. (2022). *Göhlisar Ağzı*. İksad Yayınevi.
- Gülensoy, T. (2011). *Türkiye Türkçesindeki Türkçe Sözcüklerin Köken Bilgisi Sözlüğü I-II*. 2. Baskı. Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Gülsevin, G. (2002). *Uşak İli Ağzıları*. Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Gülsevin, G. (2007). *Eski Anadolu Türkçesinde Ekler*. Türk Dili Kurumu Yayınları.
- Gabain, A. von (2007). *Eski Türkçenin Grameri* (M. Akalın Çev.). 5. Baskı. Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Güney, E. C. (1959). *Halk Türküleri*. Yedi Tepe Yayınları.
- İlhan, N. (2008). *Türkiye Türkçesi Ağızlarında Ses Türemesi ve Ağız Tasnifleri Açısından Değerlendirilmesi*. Uluslararası Türkiye Türkçesi Ağız Araştırmaları Çalıştay, Harran Üniversitesi, 349-368.
- İlhan, N. & Karataş, D. (2023). *Türkiye Türkçesi Ağızlarında Vasıta Hâli Ekinin Kullanımı ve Ağız Tasnifleri Açısından Görünümü*. 6. Uluslararası Türkiye Türkçesi Ağız Araştırmaları Çalıştay, Elazığ.
- Karaağaç, G. (2018). *Türkçenin Ses Bilgisi*. Kesit Yayınları.
- Karahan, L. (1996). *Anadolu Ağızlarının Sınıflandırılması*. Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Kavak, E. (2019). *Tefenni Ağzı (Giriş-İnceleme-Metinler-Dizin)*. [Yüksek Lisans Tezi]. Süleyman Demirel Üniversitesi.
- Kaya, D. (2004). *Anonim Halk Şiiri*. Akçağ Yayınları.
- Korkmaz, Z. (2010). *Gramer Terimleri Sözlüğü*. Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Özkan, M. (2009). *Türkiye Türkçesi Ses ve Yazım Bilgisi*. Filiz Kitabevi.
- Pehlivan, B. (1983). *Bahçe Biziz Gül Bizdedir*. Türkü Yayınevi.
- Şahin, H. (2018). *Eski Anadolu Türkçesi*. Akçağ Yayınları.
- Topaloğlu, A. (2019). *Karşılaştırmalı Dil Bilgisi Terimleri Sözlüğü*. Dergâh Yayınları.
- Tuna, O. N. (1986). *Türk Dilbilgisi (Fonetik ve Morfoloji)*. İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü (Yayımlanmamış Ders Notları).
- Timurtaş, F. K. (2019). *Eski Türkiye Türkçesi*. Kapı Yayınları.
- Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü* (1993). 2. Baskı. Türk Dil Kurumu Yayınları.

Türkçe Sözlük (2005). Türk Dil Kurumu Yayınları.

Yıldırım, F. (2006). *Adana ve Osmaniye İlleri Ağızları I (Giriş-İnceleme)*. Türk Dil Kurumu Yayınları.

Yıldız, O. (2002). *Isparta Merkez Ağzı (İnceleme-Metinler-Sözlük)*. Fakülte Kitabevi.

Yıldız, O. (2020). Burdur İli Ağızlarının Ortak Karakteristik Ses Bilgisi Özellikleri. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten*, 70, 169-192. <https://doi.org/10.32925/tday.2020.47>

Yılmaz, E. (2014). *Temel Dil Bilgisi Terimleri Sözlüğü*. Pegem Akademi Yayınları.

İnternet Kaynakları

<https://sozluk.gov.tr/> Türk Dil Kurumu. Derleme Sözlüğü. Erişim tarihi: 04.03.2025

<https://sozluk.gov.tr/> Türk Dil Kurumu. Tarama Sözlüğü. Erişim tarihi: 04.03.2025

Etik Beyan/Ethical Statement: Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur. / It is declared that scientific and ethical principles have been followed while carrying out and writing this study and that all the sources used have been properly cited.

Çatışma Beyanı/Declaration of Conflict: Çalışmada kişi ya da kurumlar arası çıkar çatışmasının olmadığı beyan olunur. / It is declared that there is no conflict of interest between individuals or institutions in the study.

Telif Hakkı&Lisans/Copyright&License: Yazarlar dergide yayınlanan çalışmalarının telif hakkına sahiptirler ve çalışmaları CC BY-NC 4.0 lisansı altında yayımlanmaktadır. / Authors publishing with the journal retain the copyright to their work licensed under the CC BY-NC 4.0